

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет психології та історії
Кафедра філософії та соціальних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
завідувач кафедри

д.ф.н., проф. Харченко Ю. В.



«28» серпня 2025 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: А Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: A4.07 Середня освіта (Географія)

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

(назва)

Форма навчання денна/заочна

(денна, заочна,)

2025-2026 навчальний рік

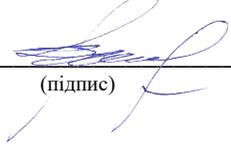
Робоча програма навчальної дисципліни “Організація краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти” розроблена на основі освітньо-професійної програми “Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота” навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня “магістр” за спеціальністю А4.07. Середня освіта (Географія)

Розробники: Зарубіна А.В., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук, кандидат географічних наук, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії та соціальних наук

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціальних наук


(підпис)

Харченко Ю. В.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти» для студентів спеціальності А4.07 Середня освіта (Географія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 14 с.

© Зарубіна А.В., 2025 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>А Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: <u>А4.07 Середня освіта (Географія)</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-2-й	1-2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітня програма: <u>Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота</u> (шифр і назва)	1-й – 8	1-й – 2
		2-й – 8	2-й – 2
		Практичні, семінарські	
		1-й – 8	1-й – 2
		2-й – 10	2-й – 2
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лабораторні	
		- год.	год.
		Самостійна робота	
		1-й – 27	1-й – 41
		2-й – 29	2-й – 41
Консультації:			
- год.	- год.		
Вид контролю:			
2 сем екзамен	2 сем екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

Завдання вивчення курсу:

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі або проблеми в галузі середньої (у т.ч. профільної) освіти (за предметною спеціальністю А4.07 Середня освіта (Географія)) та вищої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, географічної науки,

здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень за умови комплексності та невизначеності умов організації освітнього процесу.

загальні	фахові
<p>ЗК2. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу; здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК3. Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності, проведення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентування їх результатів; розробки, презентування освітніх проєктів та управління ними.</p> <p>ЗК4. Здатність до особистісного і професійного розвитку, навчання впродовж життя, моніторингу власної педагогічної діяльності і визначення індивідуальних професійних потреб, умов та ресурсів професійного розвитку.</p> <p>ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, цифрові освітні ресурси у професійній діяльності, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	<p>ФК2. Здатність використовувати сучасні освітні, інформаційно-комунікаційні та геоінформаційні технології в процесі навчання географії, організації краєзнавчо-туристичної роботи та при вирішенні експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.</p> <p>ФК3. Здатність здійснювати самостійно та організовувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних та краєзнавчо-туристичних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх.</p> <p>ФК8. Здатність визначати основні фактори та умови розвитку туризму; характеризувати основні види туризму, складові туристичної індустрії; застосовувати знання з туризмознавства у професійній діяльності при організації краєзнавчо-туристичної та екскурсійної роботи.</p> <p>ФК9. Здатність розв'язувати географічні задачі та вправи, користуватися топографічними та географічними картами як джерелом інформації, аналізувати та інтерпретувати географічні дані, визначати взаємозв'язки між різними географічними фактами та пропонувати шляхи вирішення географічних проблем.</p> <p>ФК15. Здатність здійснювати педагогічну діяльність у закладах загальної середньої та вищої освіти; планувати та організовувати процес навчання географії, організовувати різні</p>

	види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів і студентів, прогнозувати результати освітнього процесу, здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН5. Аналізує сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн та регіонів світу, виявляє їх причини та закономірності географічного поширення, порівнює особливості проявів демографічних, соціальних, економічних, політичних, екологічних проблем в різних типах країн, прогнозує можливі наслідки та пропонує шляхи їх вирішення.

ПРН6. Визначає основні фактори та умови розвитку туризму; характеризує основні види туризму та складові туристичної індустрії; застосовує знання з туризмознавства у професійній діяльності при організації краєзнавчо-туристичної та екскурсійної роботи.

ПРН7. Пояснює основні природні явища, події, процеси, що відбуваються в різних сферах географічної оболонки; виявляє взаємозв'язки між компонентами географічної оболонки і процесами, що відбуваються з ними; володіє комплексним баченням природних явищ і процесів.

ПРН17. Здійснює педагогічну діяльність у закладах загальної середньої та вищої освіти; планує та організовує процес навчання географії й організовує краєзнавчу роботу, різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів, прогнозує результати освітнього процесу.

ПРН18. Обґрунтовує, планує та виконує дослідницький/творчий проєкт з географії, краєзнавчо-туристичної роботи чи методики навчання географії; визначає етапи його виконання, необхідні ресурси та очікувані результати; збирає та обробляє дані, робить висновки та узагальнення; презентує результати дослідження; готує презентацію, звіт, статтю.

ПРН19. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в учнів/студентів.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Розвиток краєзнавчо-туристичної діяльності. Історія становлення, сучасний стан і перспективи цього напрямку туризму. Основні організаційні форми, заклади позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю, їх роль у вихованні та соціалізації молоді. Регіональні особливості розвитку дитячо-юнацького туризму в Кіровоградській області, приклади успішних практик та заходів. Формування патріотичних, екологічних і краєзнавчих цінностей у дітей та молоді засобами туризму.

Тема 2. Розвиток дитячо-юнацького туризму в Україні та Кіровоградській області. Формуванням цілісної системи організації масової туристично-краєзнавчої діяльності з учнівською молоддю,

розгалуженою мережею гуртків туристично-краєзнавчого профілю в районах Кіровоградської області, плідною співпрацею з вищими навчальними закладами, провідним серед яких є ЦДУ ім. В. Винниченка.

Тема 3. Підготовка і проведення краєзнавчої експедиції. Експедиція – одна з важливих форм збору краєзнавчого матеріалу, пізнання рідного краю. Теоретичні і практичні складові його роботи. Польова робота. Розпорядок дня. Ведення індивідуальних польових щоденників. Маршрутний лист. Роль інструктажу. Дотримання правил безпеки. Методи вивчення краєзнавчого об'єкта - спостереження, опитування. порядок збору матеріалів. Камеральна обробка зібраних матеріалів як завершальний етап експедиції. Підготовка звіту у формі доповіді, спогадів, детального опису предметів матеріальної культури, створення їх колекції, облаштування виставки, музейної експозиції. Підготовка і проведення науково-краєзнавчої конференції.

Тема 4. Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень. Геологічні та геоморфологічні дослідження та особливості їх організації. Особливості організації дослідження ґрунтів, флори та фауни рідного краю. Організація гідрологічних краєзнавчих досліджень. Організація метеорологічних і фенологічних досліджень. Комплексні ландшафтознавчі краєзнавчі дослідження.

Тема 5. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень. Демографічні дослідження рідного краю. Дослідження господарства краю. Комплексні суспільно-географічного дослідження. Топонімічні дослідження. Геоекологічні дослідження. Дослідження ресурсно-рекреаційного потенціалу.

Тема 6. Методика підготовки учнівських дослідницьких робіт з краєзнавства і туризму. Теоретико-методичні аспекти процесу наукового дослідження. Види та етапи наукового дослідження, його письмове оформлення. Вибір теми. актуальність. Новизна. Практичне значення. Об'єкт. предмет дослідження. Мета і завдання дослідження. Способи фіксації змісту джерел. Тези, анування, план, конспект, цитата. Види учнівських письмових робіт: повідомлення, реферат, стаття, доповідь, науковий звіт. Порядок їх підготовки, вимоги до текстів. Учнівська конкурсна науково дослідницька робота, її написання і захист. Мала академія наук України. Структура конкурсної роботи, вимоги до оформлення списку використаних джерел, посилання. Конкурс - захист - підсумковий етап роботи.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	А	Б	А	Б
	у тому числі		у тому числі	

		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	13	14
Тема 1. Розвиток краєзнавчо-туристичної діяльності	9	2	2	-	-	-								13
Тема 2. Розвиток дитячо-юнацького туризму в Україні та Кіровоградській області.	9	2	2	-	-	-								13
Тема 3. Підготовка і проведення краєзнавчої експедиції.	10	2	4	-	-	-								14
Тема 4. Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	9	4	4	-	-	-			2	2				14
Тема 5. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	9	4	4	-	-	-				2				14
Тема 6. Методика підготовки учнівських дослідницьких робіт з краєзнавства і туризму.	9	2	2	-	-	-			2					14
Усього годин	56	16	18	-	-	-			4	4	-	-	-	82

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Розвиток краєзнавчо-туристичної діяльності	2
2	Тема 2. Розвиток дитячо-юнацького туризму в Україні та Кіровоградській області.	2
3	Тема 3. Підготовка і проведення краєзнавчої експедиції.	2
4	Тема 4. Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	2
5	Тема 5. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних	4

	досліджень.	
6	Тема 6. Методика підготовки учнівських дослідницьких робіт з краєзнавства і туризму.	4
	Разом	16

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	4

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Розвиток краєзнавчо-туристичної діяльності	2
2	Тема 2. Розвиток дитячо-юнацького туризму в Україні та Кіровоградській області.	2
3	Тема 3. Підготовка і проведення краєзнавчої експедиції.	2
4	Тема 4. Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	2
5	Тема 5. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	4
6	Тема 6. Методика підготовки учнівських дослідницьких робіт з краєзнавства і туризму.	4
7	Захист проектів	2
	Разом	18

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості проведення фізико-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень. Проведення суспільно-географічних краєзнавчо-туристичних досліджень.	2
2	Захист проектів	2
	Разом	4

4.3. Теми лабораторних занять

не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Етапи становлення дитячо-юнацького туризму в Україні	3	5

2.	Основні напрями діяльності Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді	3	5
3.	Основні напрямки діяльності Кіровоградського обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді	3	5
4.	Роль обласних центрів туризму (зокрема Кіровоградський центр туризму, краєзнавства і екскурсій учнівської молоді) у розвитку дитячо-юнацького туризму, регіональні особливості	3	5
5.	Інноваційні форми і методи туристсько-краєзнавчої роботи	4	5
6.	Значення дитячо-юнацького туризму для формування громадянської позиції, патріотичного та екологічного виховання учнівської молоді	3	4
7.	Перспективи розвитку дитячо-юнацького туризму в Україні та Кіровоградській області на сучасному етапі	3	5
8.	Основні джерела краєзнавчої інформації	3	4
9.	Музеї Кіровоградської області	3	5
10.	Архітектурні пам'ятки м. Кропивницького	3	5
11.	Природно-заповідний фонд Кіровоградської області	3	5
12.	Історичні особливості створення каскаду Дніпровських водосховищ	3	5
13.	Краєзнавчі музеї Кіровоградської області	3	5
14.	Особливості застосування ГІС в краєзнавчо-туристичних дослідженнях	3	5
15.	Топонімічні дослідження свого рідного краю	3	
16.	Видатні особистості м. Кропивницького і Кіровоградської області	3	55
17.	Позашкілля Кіровоградської області	3	4
	Разом	56	82

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни “Організації краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти” передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

Методи навчання:

За джерелом знань:

- *словесні*: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, диспут, дискусія;
- *наочні*: ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: практичні роботи, вправи, самостійна робота студентів з різними джерелами інформації, складання конспектів (тез), робота з картою, робота з туристським спорядженням, підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, презентацій, метод проєктів, аналіз проблемних ситуацій, тощо

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, пошуковий, дослідницький;

За логікою пізнання: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, систематизація, класифікація, абстрагування.

Дистанційні методи навчання: телекомунікаційні методи (інтерактивні лекції, практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та зустрічей у Google Meet; робота у Viber-групах), самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom,).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- активність при обговоренні питань практичного заняття;
- виконані практичні роботи;
- реферати, презентації, доповіді;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань тощо.

Методи поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проєктів; контрольна робота; перевірка виконаних завдань у класі на платформі Google Classroom тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни “Організація краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти”

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях, на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попередньо отриману оцінку) та під час контролю за самостійною роботою студентів.

Види робіт студентів, які підлягають поточному контролю:

- усна відповідь;
- виконання практичної роботи;
- доповідь чи повідомлення;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- письмові завдання (контрольні, самостійні роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Максимальний бал з кожною темою практичного заняття – **5 балів**

Самостійна робота – 10 балів

Крім того, студент має змогу отримати 0,5 бали за доповнення.

Критерії оцінювання студентських теоретичних усних відповідей чи повідомлень на практичних заняттях з курсу «Організація краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти»

При оцінюванні усних, письмових відповідей та повідомлень студентів **враховується:**

- рівень осмислення навчального матеріалу;
- рівень сформованості аналітичних вмінь і концептуальних підходів;
- повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- використання додаткової літератури;
- порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

Максимальна кількість балів за усну відповідь чи повідомлення – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату соціальної географії та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. У відповіді демонструється розуміння причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей розвитку територій. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань соціальної географії та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Розуміє суть основних соціально-географічних закономірностей, не достатньо глибоко розкриває причинно-наслідкові зв'язки. У відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з соціальної географії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат соціальної географії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає причинно-наслідкові зв'язки та історико-географічні закономірності, але не достатньо повно розкриває їх зміст. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з соціальної географії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат соціальної географії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, непослідовний нелогічний. Студент майже не розуміє суть причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей. Студент не вміє використовувати знання на практиці. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент має поверхові знання з теми. Оперує лише окремими фразами, відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не знає причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання практичної роботи

При оцінювання практичних робіт враховуються:

- відповіді при захисті роботи;
- повнота виконання завдань;
- правильність та якість виконання завдань;
- наявність висновків;
- акуратність в оформленні тощо.

Максимальна кількість балів за лабораторну роботу – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання практичної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 бали ставиться, коли студент виконав всі завдання для практичної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна, має

усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або виконав всі завдання практичної роботи, але ½ з них виконана не досить якісно. Відповідь на теоретичні питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. Студент продемонстрував недостатній рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо. Картографічні матеріали оформлені частково правильно, виконані не зовсім якісно та охайно. У роботі наявні фактичні та/або стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли студент якісно виконав ½ завдань практичної роботи. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент недостатньо оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент виконав ½ завдань практичної роботи, але зі значними помилками та неточностями. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент не оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками або відсутні. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за завдання для самостійної роботи – **10 балів**.

9-10 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем курсу соціальної географії, що виноситься на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань соціальної географії та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

7-8 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

5-6 б. ставиться, коли студент якісно виконав ½ завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

3-4 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1-2 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

- ступінь розкриття теми;
- рівень науковості та доступності тексту реферату;
- вміння працювати з науковою літературою, систематизувати та структурувати матеріал;
- наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
- дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульної сторінки, плану, вступу; правильність оформлення посилання на використані джерела; список використаних джерел; оцінка грамотності та культури викладу; дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
- вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, не зовсім витриманий обсяг реферату, є недоліки в оформленні.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки, є значні неточності у викладі матеріалу; відсутня логіка викладу, не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування, тема висвітлена дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні.

1 бал виставляється у випадку, коли тема реферату не розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг реферату занадто малий; не дотримано вимог до оформлення реферату.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

- наявність титульного слайда, на якому зазначено назву доповіді/презентації та відомості про авторів;
- логічна послідовність слайдів;
- дотриманні вимог до тексту слайдів (наявністю заголовків, які висвітлюють основну ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 слів у рядку; текст повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символів тексту має бути достатнім для розпізнавання з найвіддаленішого кутка аудиторії, рекомендований розмір символів не менше ніж 24 пт.);
- дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображень повинна бути достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не переобтяжувати сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на яких деталі добре розрізняються; на одному слайді мають бути зображення одного стилю (або фотографії, або мальовані зображення) тощо).
- дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні бути перенасичені текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративних матеріалів; усі слайди бажано оформлювати в одному стилі; у кольоровій гамі презентації рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації презентації на великому екрані з використанням мультимедійного проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за презентацію – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентації, повною мірою розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий обсяг презентації, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу у слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації, тема висвітлена дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється у випадку, коли тема презентації не розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг презентації занадто малий; не дотримано вимог до оформлення слайдів.

У разі, якщо здобувач освіти подав **декларацію про визнання результатів неформального та/або інформального навчання** стосовно певного освітнього компонента освітньої програми, оцінювання здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти**, у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, які можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, здобуваються у системі **неформальної освіти** шляхом участі в:

- тренінгах;
- майстер-класах;
- семінарах;
- вебінарах;
- дистанційних курсах;
- стажуваннях;
- інших видах навчальної діяльності, підтверджених документально (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом тощо).

(Відповідно до пунктів 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 зазначеного Порядку.)

Оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здійснюється на підставі поданих документів та аналізу відповідності здобутих результатів очікуваним результатам навчання за освітнім компонентом.

За рішенням викладача та кафедри, у межах дисципліни може бути **зараховано до 20 балів** із 100 за результатами визнаних форм неформальної або інформальної освіти.

Кількість балів визначається **пропорційно обсягу (тривалості в годинах) і відповідності тематики** отриманої освіти змісту навчальної дисципліни.

Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни «Організації краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти» передбачена така форма підсумкового контролю як екзамен. Першим етапом семестрового

контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та відповідає підсумковій семестровій модульній оцінці. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано» та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте основні етапи історичного становлення краєзнавчо-туристичної діяльності в Україні.
2. Проаналізуйте сучасний стан розвитку краєзнавчо-туристичного напрямку в освітній системі України.
3. Визначте перспективи розвитку краєзнавчо-туристичної діяльності в контексті сучасних освітніх викликів.
4. Охарактеризуйте основні організаційні форми краєзнавчо-туристичної роботи з учнівською молоддю.
5. Розкрийте роль закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю у вихованні молоді.
6. Проаналізуйте значення закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю у процесі соціалізації дітей та молоді.
7. Охарактеризуйте регіональні особливості розвитку дитячо-юнацького туризму в Кіровоградській області.
8. Наведіть приклади успішних практик організації краєзнавчо-туристичної діяльності в регіоні.
9. Опишіть основні заходи з розвитку дитячо-юнацького туризму в Кіровоградській області.
10. Обґрунтуйте методи формування патріотичних цінностей у дітей та молоді засобами туризму.
11. Розкрийте способи формування екологічних цінностей у школярів через краєзнавчо-туристичну діяльність.
12. Проаналізуйте роль туризму у формуванні краєзнавчих компетентностей учнівської молоді.
13. Охарактеризуйте систему організації масової туристично-краєзнавчої діяльності з учнівською молоддю в Україні.
14. Проаналізуйте структуру мережі гуртків туристично-краєзнавчого профілю в районах Кіровоградської області.

15. Розкрийте особливості розвитку дитячо-юнацького туризму на регіональному рівні.
16. Охарактеризуйте форми співпраці закладів позашкільної освіти з вищими навчальними закладами у сфері туристично-краєзнавчої діяльності.
17. Проаналізуйте роль ЦДУ ім. В. Винниченка у розвитку дитячо-юнацького туризму в Кіровоградській області.
18. Визначте основні напрями взаємодії шкільних туристично-краєзнавчих гуртків з університетом.
19. Охарактеризуйте систему підготовки керівників дитячо-юнацького туризму в регіоні.
20. Опишіть механізми координації діяльності туристично-краєзнавчих об'єднань у Кіровоградській області.
21. Розкрийте значення експедиції як форми збору краєзнавчого матеріалу та пізнання рідного краю.
22. Охарактеризуйте теоретичні складові підготовки до краєзнавчої експедиції.
23. Опишіть практичні аспекти організації та проведення краєзнавчої експедиції.
24. Визначте особливості польової роботи під час краєзнавчої експедиції.
25. Обґрунтуйте оптимальний розпорядок дня учасників краєзнавчої експедиції.
26. Розкрийте методику ведення індивідуальних польових щоденників.
27. Охарактеризуйте структуру та призначення маршрутного листа експедиції.
28. Проаналізуйте роль інструктажу у забезпеченні безпеки під час експедиції.
29. Визначте основні правила безпеки під час проведення краєзнавчої експедиції.
30. Охарактеризуйте метод спостереження як спосіб вивчення краєзнавчого об'єкта.
31. Розкрийте особливості методу опитування у краєзнавчих дослідженнях.
32. Опишіть порядок збору краєзнавчих матеріалів під час експедиції.
33. Охарактеризуйте камеральну обробку зібраних матеріалів як завершальний етап експедиції.
34. Визначте вимоги до підготовки звіту про краєзнавчу експедицію у формі доповіді.
35. Опишіть методику детального опису предметів матеріальної культури, зібраних під час експедиції.
36. Розкрийте принципи створення колекції краєзнавчих матеріалів.
37. Охарактеризуйте етапи облаштування виставки за результатами експедиції.
38. Обґрунтуйте принципи створення музейної експозиції на основі матеріалів експедиції.
39. Визначте особливості підготовки та проведення науково-краєзнавчої конференції.
40. Охарактеризуйте методику проведення геологічних краєзнавчих досліджень.
41. Розкрийте особливості організації геоморфологічних краєзнавчих досліджень.

42. Опишіть методику дослідження ґрунтів рідного краю в рамках краєзнавчо-туристичної діяльності.
43. Визначте особливості організації флористичних досліджень у краєзнавчій роботі.
44. Охарактеризуйте методику вивчення фауни рідного краю під час туристично-краєзнавчих заходів.
45. Розкрийте специфіку організації гідрологічних краєзнавчих досліджень.
46. Опишіть методику проведення метеорологічних спостережень у краєзнавчій роботі.
47. Охарактеризуйте особливості організації фенологічних досліджень рідного краю.
48. Визначте методологію комплексних ландшафтознавчих краєзнавчих досліджень.
49. Обґрунтуйте взаємозв'язок різних напрямів фізико-географічних краєзнавчих досліджень.
50. Проаналізуйте роль фізико-географічних досліджень у формуванні екологічної свідомості учнів.
51. Охарактеризуйте методику проведення демографічних досліджень рідного краю.
52. Розкрийте особливості дослідження господарства краю в рамках краєзнавчої діяльності.
53. Визначте методологію комплексного суспільно-географічного дослідження регіону.
54. Опишіть специфіку топонімічних краєзнавчих досліджень.
55. Охарактеризуйте методику проведення геоекологічних досліджень у краєзнавчій роботі.
56. Розкрийте особливості дослідження ресурсно-рекреаційного потенціалу рідного краю.
57. Проаналізуйте взаємозв'язок демографічних та господарських досліджень у краєзнавстві.
58. Обґрунтуйте значення топонімічних досліджень для збереження культурної спадщини.
59. Визначте роль геоекологічних досліджень у формуванні екологічної культури молоді.
60. Охарактеризуйте методи оцінки туристично-рекреаційного потенціалу території.
61. Розкрийте теоретико-методичні аспекти процесу наукового дослідження в краєзнавстві.
62. Охарактеризуйте основні види наукового дослідження у краєзнавчо-туристичній діяльності.
63. Визначте етапи проведення учнівського наукового дослідження з краєзнавства.
64. Опишіть вимоги до письмового оформлення результатів краєзнавчого дослідження.
65. Обґрунтуйте критерії вибору теми учнівського краєзнавчого дослідження.
66. Розкрийте поняття актуальності наукового дослідження з краєзнавства.
67. Визначте, що таке наукова новизна учнівської дослідницької роботи.
68. Охарактеризуйте практичне значення краєзнавчих досліджень.
69. Поясніть відмінність між об'єктом і предметом дослідження в краєзнавчій роботі.
70. Розкрийте методику формулювання мети та завдань краєзнавчого дослідження.

71. Охарактеризуйте тези як спосіб фіксації змісту джерел.
72. Визначте особливості анотування джерел у краєзнавчому дослідженні.
73. Опишіть методику складання плану науково-краєзнавчої роботи.
74. Розкрийте правила конспектування літературних джерел у краєзнавчих дослідженнях.
75. Охарактеризуйте вимоги до оформлення цитат у науковій роботі.
76. Визначте структуру та особливості підготовки учнівського повідомлення з краєзнавства.
77. Розкрийте вимоги до написання реферату з краєзнавчо-туристичної тематики.
78. Охарактеризуйте специфіку підготовки наукової статті учнем.
79. Опишіть структуру та вимоги до доповіді на краєзнавчу тематику.
80. Визначте особливості підготовки наукового звіту за результатами краєзнавчої роботи.
81. Охарактеризуйте порядок підготовки учнівської конкурсної науково-дослідницької роботи.
82. Розкрийте вимоги до написання та захисту конкурсної роботи з краєзнавства.
83. Опишіть структуру та діяльність Малої академії наук України.
84. Визначте структуру конкурсної роботи для МАН України.
85. Охарактеризуйте вимоги до оформлення списку використаних джерел у науковій роботі.
86. Розкрийте правила оформлення посилань у тексті учнівської дослідницької роботи.
87. Опишіть процедуру конкурсного захисту науково-дослідницької роботи.
88. Визначте критерії оцінювання учнівських конкурсних робіт з краєзнавства.
89. Охарактеризуйте підсумковий етап роботи над краєзнавчим дослідженням.
90. Проаналізуйте роль наукового керівника у підготовці учнівської дослідницької роботи з краєзнавства та туризму.
91. Обґрунтуйте значення краєзнавчо-туристичної діяльності для професійної підготовки майбутніх учителів географії.
92. Проаналізуйте взаємозв'язок теоретичних і практичних компонентів краєзнавчо-туристичної підготовки.
93. Визначте роль інноваційних технологій у сучасній краєзнавчо-туристичній діяльності.
94. Охарактеризуйте перспективи розвитку цифрових інструментів у краєзнавчій освіті.
95. Розкрийте значення міжпредметної інтеграції у краєзнавчо-туристичній роботі з учнями.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання										Сума
Розділ 1		Розділ 2							Екзамен	100
T1-2	T3-4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

1. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності “Початкова освіта”: Мукачєво:МДУ, 2012. 116 с.
2. Зеленська Л.І., Троценко О.В. Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії. Д.: РВВ ДНУ, 2012. 80 с.
3. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2001. 42 с.
4. Колотуха О.В. Ресурсний потенціал дитячо-юнацького туризму в Україні. – К.: Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2005. 116 с.
5. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. – 32 с.
6. Колотуха О.В., Щербатюк Н.І. Організація краєзнавчо-туристської діяльності. Навчальний посібник. Кіровоград: ПП. Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2012. 186 с.
7. Костриця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. К.: Вища школа, 1995. 224 с.
8. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
9. Туризм в Україні/
[URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%)

[D0%BC %D0%B2 %D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96](#)

10. Курс лекцій «Краєзнавча та туристична робота»/
URL:<http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/268/1/kraezn%20rob.pdf>

11. Краєзнавча робота в школі/
URL:http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/kraeznavstvo_i_turizm/kraeznavcha_robota_v_shkoli/63-1-0-817

12. Чернов Б.О. Географічне краєзнавство: георетико-методологічна сутність /Укр. геогр.журн. 2018, 1(101), С. 63-68. [Електронний ресурс].
URL:<https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/ugj-2018-1-63-68.pdf>

13. Кіровоградський центр туризму, краєзнавства і екскурсій учнівської молоді.
[Електронний ресурс]. URL: <http://tourist.kr.ua/>

14. Особливості проведення краєзнавчої роботи в школі / Все про туризм.
[Електронний ресурс]. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kushnir.htm.

15. Лекції з туристичного краєзнавства. [Електронний ресурс].
URL:<http://194.44.152.155/elib/local/1017.pdf>

16. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: Навч. посіб. / Б.П. Пангелов. – К.: Академвидав, 2010. – 248 с.

17. Прокопчук В.С. Шкільне краєзнавство: Навчальний посібник / В.С. Прокопчук. – К.: Кондор, 2011. – 338 с.

18. Чеховська Л.Я. Основи краєзнавчо-туристичної діяльності: Навч. посіб./ Л.Я. Чеховська, Р.Р. Сіренко. – Львів : Вид-й центр АНУ імені І. Франка, 2007. – 172 с.

19. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю; Інструкція щодо організації та проведення туристських спортивних походів з учнівською та студентською молоддю; Положення про туристські маршрутно-кваліфікаційні комісії навчальних закладів (наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи» від 02.10.2014 № 1124, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27.10.2014 за №1341/261178)

20. Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді [Електронний ресурс]. URL: <https://udcnpvctum.kyiv.ua/>

5.2. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій (в електронному варіанті).
2. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті)
3. Матеріали в навчальному класі "Організація краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти" на освітній платформі Google Classroom

5.3. Інформаційні ресурси

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм

Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Примітки:

- 1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.*
- 2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
- 3. Формат бланка – А4 (210^х297 мм).*